

- отримання робітничої професії паралельно із загальною середньою освітою у ЗНЗ (70% старшокласників виявляють таке бажання);
- супутнє отримання робітничої професії за профілем спеціальності під час навчання у ВНЗ;
- розгляд середньої професійної освіти лише як проміжної сходинки до отримання освіти більш високого рівня.

Майбутнім учителям є смисл постійно підвищувати рівень своєї освіченості, отримуючи кваліфікації у суміжних із педагогічною діяльністю сферах. Перспективи матимуть лише ті молоді спеціалісти, які не виявлятимуть занадто завищених очікувань і прагнутимуть набути перш за все професійно-педагогічного практичного досвіду, стати не тільки компетентними, а й професіоналами. На ринку педагогічної праці цінуватиметься універсалізм і водночас глибока компетентність у певній професійно-педагогічній галузі, що збільшуватиме ринкову вартість педагогічного працівника.

Готуючись стати пошукачем на ринку педагогічної праці, майбутні вчителі повинні вміти об'єктивно аналізувати наявний особистісно-професійний досвід і отриману освіту, ретельно оцінювати свої прагнення і пропозиції ринку педагогічної праці, проявляти активність у пошуках роботи, бути готовими до підвищення своєї кваліфікації в потрібному роботодавцеві напрямку або навіть опанувати будь-яку суміжну професію. Усе це стане передумовою успіху професійно-педагогічного працевлаштування у кризовий час.

Список використаної літератури

1. Шевнін О. Столична освіта – камертон української / Олексій Шевнін // Освіта України. – 11 вересня 2009 року. – № 68. – С. 6.
2. Шулікін Д. Масова профільна школа стає реальністю / Дмитро Шулікін // Освіта України. – 28 серпня 2009 року. – № 63-64. – С. 1-3.

Ірина Цебрій

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА В ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У контексті сучасної проблеми забезпечення молоді такою освітою, що потребує робочих рук на ринку праці, основи професійно-технічної освіти вимагають переосмислення та потужних засобів інформаційних комунікацій, які б підняли престижність робітничих професій в Україні.

Професійне училище (скорочено ПУ) – середній професійний (раніше початкова професійна освіта) навчальний заклад, який було започатковано в радянську епоху для підготовки кваліфікованих робітників за професіями, що вимагають підвищеного освітнього рівня. Раніше професійні училища також називалися професійно-технічними училищами (ПТУ) [1].

Професійно-технічне училище належало до початкових професійних навчальних закладів (сьогодні профтехучилища помилково зараховують до навчальних закладів середньої професійної освіти), професійно-технічних навчальних закладів для молоді, яка закінчила середню школу або не закінчила її (після 8-го класу раніше, 9-го класу зараз). Також до категорії середніх спеціальних навчальних закладів належали технікуми та навчально-виховні комплекси. Професійне технічне училище готувало кваліфікованих робітників за професіями, що вимагають підвищеного загальноосвітнього рівня. Попередниками професійного технічного училища були ФЗУ та ремісничі училища, що існували ще з часів Російської імперії.

ПТУ (професійно-технічні училища) були створені в 1954 р. (у кінці 50-х рр. XX ст. – реорганізовані, в 1966 р. – відновлені). Готували кадри більше ніж 450 робітничих професій (зварник, будівельник, слюсар, електрик, сантехнік, автомеханік, столяр, са-

дівник та ін.). Термін навчання становив від 0,5 року до 4 років (залежно від професії та кваліфікації).

У 1975 р. в СРСР було близько 700 ПТУ (364 тисяч учнів), випуск складав близько 254 тисяч чоловік, а прийом 308 тисяч. У 1980-і роки лише в Києві було понад сімдесят професійно-технічних училищ. Учні ПТУ забезпечувалися пільговими проїзними квитками на громадський транспорт, спеціальною формою одягу (включаючи плащі й капелюхи до 1954 р.), безкоштовним (пільговим) харчуванням і мали пільги за умови гарного навчання при вступі до профільних ВНЗ [3].

У різні періоди радянської епохи було кілька видів ПТУ: технічні училища (ТУ), міські професійні технічні училища (МПТУ), сільські професійні технічні училища (СПТУ), середні професійні технічні училища (СПТУ), спеціальні (корекційні) професійні технічні училища закритого типу (спецПТУ). Останні фактично уявляли собою місця позбавлення волі для підлітків, відповідальність яких за скоєні злочини не настигла в силу віку [2].

У сучасних країнах пострадянського простору ПТУ тепер називаються професійними училищами (ПУ) і професійними ліцеями (ПЛ). Навчальну практику викладають майстри виробничого навчання. Кількість професій, за якими готують спеціаліста в ПУ і ПЛ, в наш час значно збільшилася, хоча кількість навчальних закладів скоротилася.

Прикладом вирішення проблеми професійно-технічної освіти в наші дні може послугувати “Одеський центр професійно-технічної освіти”. Це потужний ривок у вирішенні проблеми безробіття та підвищення якості професійного навчання в Одеському регіоні. Такий важливий крок став можливим завдяки чітким та скоординованим діям Одеської обласної держадміністрації та Одеської обласної ради, які розуміють, що проблема безробіття – одна з першочергових проблем регіону, що потрібно вирішувати вже сьогодні. Весь величезний 65-тирічний досвід, накопичений “Одеським центром професійно-технічної освіти” в справі підготовки та перепідготовки висококваліфікованих робітничих кадрів, безсумнівно, стане гарною підмогою та основою для вирішення проблеми безробіття [1].

В умовах непростотої економічної ситуації, проблема формування якісно нової робочої сили є актуальною не лише для окремо взятого міста, а й для держави в цілому. Саме висококваліфіковані робітники, як ніхто інший, є запорукою забезпечення випуску якісного продукту та надання якісних послуг. Наша країна та її обласні центри потребують висококваліфікованих робітничих кадрів. Сьогодні “Одеський центр професійно-технічної освіти” надає громадянам регіону можливість пройти курс навчання або перенавчання за затребуваними на ринку праці професіями. Людина, у якої є робота, може створити й утримувати сім’ю, може забезпечити своїм дітям дозвілля та гідну освіту. Кожна родина – осередок суспільства. Наскільки благополучно живе кожна з них – основний критерій благополуччя нашого суспільства. Одеський центр професійно-технічної освіти засновано у квітні 1944 р., він має два, як і раніше, основних корпуси. Навчально-виховний процес у Центрі не змогли припинити ніякі економічні чи політичні обставини, що є також показовим досвідом у наші дні. Випускники Центру не мають проблеми безробіття [4].

Сьогодні ми можемо ознайомитися з усім тим широким діапазоном професій, що пропонує сучасній молоді “Одеський центр професійно-технічної освіти” після закінчення дво- та триступеневої середньої школи.

На базі 9 класів (2 роки навчання) пропонуються наступні спеціальності – штукатур, лицювальник-плиточник, муляр; на базі 9 класів (3 роки навчання) діють курси підготовки лицювальників-плиточників, столярів, будівельників, монтажників гіпсокартонних конструкцій, монтажників із монтажу сталевих та залізобетонних конструкцій; електрозварників ручного зварювання, слюсарів із ремонту автомобілів, електрозварників ручного зварювання, операторів комп’ютерного набору, офісних службовців (бухгалтерія), сертифікацій із “ІС: Бухгалтерія”, кухарів, кондитерів, електромонтерів із ремонту та обслуговування електроустаткування, лаборантів хімічного аналізу, машиністів холодильних установок, операторів з обслуговування холодильних установок, кондиціонерів), перукарів (перукар-модельєр), монтажни-

ків санітарно-технічних систем і устаткування, електрозварників ручного зварювання, операторів комп'ютерного набору, касирів торговельного залу, машиністів холодильних установок, електромонтерів із ремонту та обслуговування електроустаткування [4].

На базі 11 класів молодь, яка вступає до "Одеського центру професійно-технічної освіти" може отримати одну з цих запропонованих спеціальностей всього за 1 рік (термін) навчання. Учні забезпечуються стипендією, іногородні – гуртожитком. За всіма спеціальностями проводиться курсова підготовка. Варто також зазначити, що роки навчання входять у трудовий стаж.

Випускнику "Одеський центр професійно-технічної освіти", який успішно пройшов кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень "кваліфікований робітник" із набутої професії відповідного розряду (категорії). Випускникам, що закінчили курс навчання в акредитованому вищому професійному училищі або центрі професійно-технічної освіти певного рівня акредитації, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень "молодший спеціаліст".

Таким чином, на прикладі "Одеського центру професійно-технічної освіти" можемо простежити неперервність у професійно-технічній освіті України, її невпинний розвиток і прилаштування до умов часу. Усі ці спеціальності сьогодні на ринку праці користуються значним попитом. Проте у свідомості батьків вибір такого навчального закладу для своєї дитини чомусь залишається непростим, тому подолання уяви про робітничу спеціальність як про спеціальність "другого сорту" на сьогодні залишається основною проблемою.

Список використаної літератури

1. Одеський центр професійно-технічної освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу : profosvita.od.ua.
2. Освіта в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.com.ua>.
3. Профессионально-техническое образование [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://enic.in.ua/index.php/ru/sistema-obrazovania/professionalno-tehnicheskoe-obrazovanie>.
4. Профессионально-техническое образование в Одессе [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://obrazovanie.odessa.ua>.

Ольга Кітова

СУСПІЛЬНО КОРИСНА ПРАЦЯ – ОСНОВА ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО МАЙБУТНЬОЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Різке збільшення обсягу суспільного виробництва, поява нових видів техніки та сучасних технологій на початку ХХІ ст. обумовлюють потребу у трудових кадрах, здібних до практичної діяльності в соціумі та виробництві. Отже, одним із завдань освіти є створення суспільних і виробничих відносин саме в школі, яке неможливе без залучення учнів до суспільно корисної праці. Бо саме праця, як визначив В. Сидоренко, є найзагальнішим способом входження людей у ділові, економічні, моральні взаємини з суспільством, колективами та окремими особами [5]. Так, аналіз процесу історичного розвитку суспільства, стверджував науковець, доводить, що його основою є праця – свідомо, доцільна діяльність людини, спрямована на створення життєвих благ, необхідних для задоволення власних потреб і потреб суспільства. Саме завдяки праці людина змінює і саму себе: розвиває свої здібності до праці, збагачує знання, розширює можливості їх використання.

Провідні ідеї щодо виховного значення суспільно корисної праці було викладено в роботах А. Макаренка, С. Шацького, І. Ткаченка, О. Захаренка, В. Сухомлинського та багатьох інших. Д. Тхоржевський суспільно корисну продуктивну працю учнів визначив мотиваційною основою навчання, умовою розширення і закріплення знань, що підтверджує їх доцільність і забезпечує дієвість поглядів та переконань, сприяє до-